

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Štefana Harabina a členov senátu JUDr. Emila Bdžocha, JUDr. Pavla Tomana, JUDr. Igora Burgera a JUDr. Viliama Dohňanského, na neverejnom zasadnutí 26. októbra 2011 v Bratislave, v trestnej veci obvineného **MUDr. R. B.**, vedenej na Špecializovanom trestnom súde v Pezinku pod sp. zn. PK- 2Tš/6/2006, prerokoval dovolanie, ktoré podal obvinený **MUDr. R. B.**, zastúpený obhajcom JUDr. Š. D., advokátom v Bratislave, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. marca 2011, sp. zn. 6 To 18/2010, a takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. sa dovolanie obvineného **MUDr. R. B.** **o d m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e :

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku zo 17. septembra 2010, sp. zn. PK- 2 Tš/6/2006, bol obvinený **MUDr. R. B.** uznaný za vinného zo spáchania trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006, na tom skutkovom základe, že

v presne nezistený deň v mesiaci august 2005 a 13. októbra 2005 a 14. októbra 2005 vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou v B. na ul. R. č. X., v priestoroch oddelenia plastickej chirurgie ako lekár žiadal pre seba za vykonanie operácie finančnú čiastku vo výške 18.650,- Sk (619,07 EUR) od pacientky D. O., nar. X. za to, že keď mu dá požadované peniaze, budú pri operácii použité lepšie prsné implantáty, pričom kvalita chirurgického zákroku bude vyššia, čo bude zrejmé na pohľad i na dotyk, a to aj napriek tomu, že D. O. za tento zákrok zaplatila 66.350,- Sk (2.202,42 EUR) v pokladni nemocnice a následne 20. októbra 2005 vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou v B. na ul. R. č. X. v ambulancii oddelenia plastickej

chirurgie MUDr. R. B. prevzal od D. O. úplatok vo výške 19.000,- Sk (630,68 EUR) za operáciu.

Špecializovaný trestný súd mu za tento trestný čin uložil podľa § 160 ods. 1, § 58 ods. 1 písm. a/ a 59 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 (ďalej len „Tr. zák.“) trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) mesiacov, výkon ktorého mu podmienene odložil na skúšobnú dobu v trvaní 18 (osemnásť) mesiacov. Podľa § 49 ods. 1 Tr. zák. mu uložil aj trest zákazu činnosti výkonu lekárskeho povolania v trvaní 9 (deväť) mesiacov a podľa §§ 160 ods. 1, 53 ods. 1 a 54 ods. 3 Tr. zák. aj peňažný trest vo výmere 660,- EUR, pričom pre prípad, že by výkon tohto trestu mohol byť úmyselne zmarený, mu ustanovil náhradný trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) mesiace.

Rozsudok špecializovaného trestného súdu podľa § 183 ods. 1 písm. b/ bod 3 Tr. por. nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 24. marca 2011, kedy Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením, sp. zn. 6 To 18/2010, podľa § 319 Tr. por. odvolanie obvineného zamietol. Uznesenie odvolacieho súdu bolo obvinenému doručené 20. apríla 2011 a jeho obhajcovi JUDr. Š. D., 18. apríla 2011.

Špecializovaný trestný súd predložil 16. augusta 2011 najvyššiemu súdu dovolanie, ktoré podal obvinený prostredníctvom obhajcu na Špecializovanom trestnom súde 4. júla 2011, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. marca 2011, sp. zn. 6 To 18/2010, v ktorom uplatnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c/, písm. i/ Tr. por.

V dovolaní zrekapituloval doterajší priebeh trestného stíhania, pričom poukázal najmä na tú skutočnosť, že napadnutým uznesením odvolacieho súdu, ako aj rozsudkom súdu prvého stupňa zo 17. septembra 2010 boli porušené ustanovenia Trestného zákona a Trestného poriadku. V tejto súvislosti opätovne namietal porušenie zásad totožnosti skutku a zákazu reformatio in peius. Rovnako ako v odvolacom konaní zdôraznil, že podľa § 278 ods. 1 Tr. por. *môže súd rozhodovať len o skutku, ktorý je uvedený v obžalobnom návrhu. Totožnosť skutku je zachovaná, ak je zachovaná totožnosť konania alebo následku. Totožnosť skutku nenarúšajú zmeny v jednotlivých okolnostiach, ktoré individualizujú skutok. Komparáciou skutku, ktorý je uvedený v obžalobnom návrhu a skutku, pre ktorý bol uznaný za vinného, je zrejmé, že došlo k závažnému porušeniu princípu totožnosti skutku a obžalovacej*

zásady. Žalovaný skutok v nezmenenej podobe nenapĺňa formálne znaky trestného činu podľa § 160 ods. 1 Tr. zák. S protizákonným rozšírením trestného skutku po rozhodnutí ústavného súdu sa po prvý raz argumentuje až v odvolaní prokurátora zo 16. apríla 2010 proti oslobodzujúcemu rozsudku, keď prokurátor špekulatívne pridáva nový znak objektívnej stránky trestného činu „nedôvodné uprednostnenie pred inými“. Túto konštrukciu prebral aj odvolací súd. Po zrušení oslobodzujúceho rozsudku došlo k zmene skutkovej vety a jej doplneniu o nové skutočnosti, ktoré neboli doteraz predmetom obžaloby, ani nemajú oporu vo vykonaných dôkazoch. Takýto postup je aj v rozpore so zásadou zákazu reformatio in peius.

V zmysle § 376 Tr. por. sa k dovolaniu v súdom určenej lehote nevyjadrila žiadna z oprávnených procesných strán.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, 2 písm. h/ Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok a v zákonnej lehote podať (§ 370 ods. 1, 2 Tr. por. v znení účinnom do 31. augusta 2011), ale súčasne po preskúmaní veci zistil i to, že je potrebné ho odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo nie sú naplnené dôvody podľa § 371 Tr. por. v znení účinnom do 31. augusta 2011 (§ 382 písm. c/ Tr. por.).

Najvyšší súd zdôrazňuje, že konkrétne uplatnené námietky, tvrdenia a právne názory odôvodňujúce existenciu určitého dovolacieho dôvodu musia vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu dovolacieho dôvodu uvedenému v § 371 Tr. por. V opačnom prípade, ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pritom v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu, ide o dovolanie, ktoré je potrebné odmietnuť podľa § 382 písm. c/ Tr. por. Tento dôvod odmietnutia dovolania obsahovo zodpovedá dôvodu zamietnutia dovolania podľa § 392 ods. 1 Tr. por. Dovolanie sa podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietne, ak je zrejmé už v štádiu predbežného preskúmania dovolania, vykonávaného v zmysle § 378 Tr. por., že nie sú splnené, resp. preukázané dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Dovolací súd v každom jednotlivom prípade skúma, či námietky a tvrdenia vecne zodpovedajú zákonnému vymedzeniu uplatneného dovolacieho dôvodu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu. V tejto súvislosti dovolací súd zdôrazňuje, že právo na obhajobu je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Toto právo sa s rovnakou intenzitou zaručuje vo všetkých fázach trestného konania. Právo na obhajobu tvorí rad po sebe idúcich právnych postupov, ktoré sa prelínajú celým trestným konaním. Ide o možnosť vyjadriť ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa kladú obvinenému za vinu, právo uvádzať okolnosti, navrhnúť, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, právo robiť návrhy, podávať žiadosti a opravné prostriedky. Ide tiež o účasť pri výsluchoch, o doručovanie písomností, o možnosť účasti pri konfrontáciách, rekonštrukciách, ako aj na všetkých úkonoch vykonávaných súdom po podaní obžaloby prokurátorom. Tento rad úkonov dotvára právny rámec obhajoby a poskytuje aj možnosť faktického naplnenia obhajoby možnosťou reakcie formou vyjadrení k jednotlivým úkonom.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. však musí byť interpretovaný oveľa užšie. Nie je ním akékoľvek, resp. každé porušenie práva na obhajobu, ale len také, ku ktorému došlo zásadným spôsobom. Dovolací dôvod v tomto zmysle bude spravidla naplnený pri nerešpektovaní ustanovení Trestného poriadku o povinnej obhajobe, pri vykonávaní procesných úkonov smerujúcich bezprostredne k rozhodnutiu bez prítomnosti obhajcu a podobne.

Zo spisového materiálu vyplýva, že obvinený mal počas celého trestného konania v plnej miere zabezpečené právo na obhajobu, ktoré realizoval osobne alebo prostredníctvom svojho obhajcu.

V súvislosti s námietkou obvineného o porušení zákazu reformatio in peius odvolacím súdom v júni 2009, Špecializovaným trestným súdom v apríli 2010, a nakoniec znovu odvolacím súdom v marci 2011 najvyšší súd predovšetkým zdôrazňuje, že zákaz reformatio in peius (zákaz zmeny k horšiemu) je potrebné dôsledne chápať ako garanciu práva podávať opravné prostriedky a v dôsledku toho aj ako garanciu práva na obhajobu. Ide o zásadu, ktorá nedovoľuje zhoršiť postavenie osoby, ktorá buď sama podala opravný prostriedok, alebo v prospech ktorej bol opravný prostriedok podaný inou k tomu oprávnenou osobou, v porovnaní so situáciou založenou pred prvým podaním takéhoto opravného prostriedku.

Vzhľadom na to, že zákaz reformatio in peius sa vzťahuje na celé konanie, ktoré nasleduje po zrušení pôvodného rozsudku na základe odvolania podaného v prospech obvineného, uplatní sa aj v prípade, keď prokurátor podá v tejto fáze konania odvolanie v neprospech obvineného. Zhoršenie jeho postavenia je zakázané nielen v samotnom opravnom konaní, ale aj v konaní nasledujúcom po zrušení napadnutého rozhodnutia a vrátení veci na nové prejednanie.

Dovolací súd (rovnako ako odvolací súd) konštatuje, že zákaz zmeny k horšiemu sa vzťahuje aj na daný prípad, keď bolo proti pôvodnému rozsudku súdu prvého stupňa (z decembra 2006) podané odvolanie len v prospech obvineného (rozhodnutie odvolacieho súdu z apríla 2007), keď následne len obvinený využil možnosť podať dovolanie (rozhodnutie dovolacieho súdu z júna 2008), a keď napokon došlo k zrušeniu dovolacieho, ako aj odvolacieho rozhodnutia a vrátení veci na nové prejednanie najvyššiemu súdu v dôsledku nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (z apríla 2009) vydanému na podklade sťažnosti obvineného, a to bez ohľadu na to, že neskôr bolo podané odvolanie aj zo strany prokurátora v neprospech obvineného (rozhodnutie odvolacieho súdu z apríla 2010).

Rozsah zákazu reformatio in peius však závisí od konkrétnej právnej úpravy.

Podľa § 327 ods. 2 Tr. por. ak bol napadnutý rozsudok zrušený len v dôsledku odvolania podaného v prospech obžalovaného, nemôže v novom konaní dôjsť k zmene rozhodnutia v jeho neprospech.

Zmena k horšiemu môže nastať v skutkových zisteniach, použitej právnej kvalifikácii, druhu a výmere trestu, vo výroku o ochrannom opatrení, ako aj vo výroku o náhrade škody. Takto široko koncipovaný zákaz zmeny k horšiemu platí aj pre odvolacie konanie.

Najvyšší súd zdôrazňuje, že postavenie obvineného je potrebné hodnotiť v celom rozsahu rozsudku vrátane jeho následkov a tiež to, že zákaz zmeny k horšiemu sa nevzťahuje na samotné konanie, ale na jeho výsledok, t. j. na rozhodnutie. K tomuto záveru dospel aj odvolací súd vo svojom rozhodnutí.

Doplnením rozhodných skutkových zistení v rozsudku súdu prvého stupňa (v porovnaní s obžalobným návrhom) pri zachovaní totožnosti skutku sa však nezmenil rozsah ani závažnosť trestnej činnosti, zo spáchania ktorej bol obvinený pôvodne uznaný za vinného, nesprísnila sa právna kvalifikácia skutku ani uložený trest. Pôvodným rozsudkom špeciálneho súdu zo 7. decembra 2006, sp. zn. PK- 2 Tš/6/2006 bol obvinený uznaný za vinného zo spáchania trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 24 (dvadsaťštyri) mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 3 (troch) rokov, trest zákazu činnosti výkonu lekárskeho povolania v trvaní 3 (troch) rokov, ako aj peňažný trest vo výmere 30.000,- Sk. Pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, mu súd ustanovil aj náhradný trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) mesiace. Na podklade odvolania obvineného odvolací súd rozsudkom z 19. apríla 2007, sp. zn. 1 Toš 5/2007 zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a obvinenému uložil trest odňatia slobody vo výmere 18 (osemnásť) mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 30 (tridsať) mesiacov, trest zákazu činnosti výkonu lekárskeho povolania v trvaní 18 (osemnásť) mesiacov, ako aj peňažný trest vo výmere 20.000,- Sk, pričom pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, mu súd ustanovil aj náhradný trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) mesiace.

Vzhľadom na uvedené je možné konštatovať, že v trestnej veci obvineného nebola porušená zásada zákazu reformatio in peius, nakoľko nedošlo k zhoršeniu jeho postavenia v porovnaní s pôvodným rozsudkom.

V dovolaní obvinený namietal aj to, že v jeho trestnej veci došlo k podstatnej zmene skutku bez akejkoľvek opory vo vykonaných dôkazoch, čím bola porušená zásada totožnosti skutku. Tieto námietky obvineného už odvolací súd označil za neopodstatnené, pretože k porušeniu podstaty skutku, resp. nezachovaniu totožnosti (podstaty) skutku nedošlo. V ďalšom podrobne vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k takémuto záveru, a na ktoré dovolací súd odkazuje.

Podľa § 278 ods. 1 Tr. por. súd môže rozhodovať len o skutku, ktorý je uvedený v obžalobnom návrhu.

Podľa § 278 ods. 3 Tr. por. súd nie je viazaný právnym posúdením skutku v obžalobe.

Napriek tomu, že skutok je základom celého trestného konania, Trestný poriadok tento pojem nedefinuje a neuvádza ani to, čo sa rozumie pod pojmom totožnosť skutku. Vymedzenie týchto pojmov je teda ponechané na teóriu trestného práva a súdnu prax. Podstatu skutku tvorí konanie páchatel'a a následok týmto konaním spôsobený, ktorý je relevantný z hľadiska trestného práva. Totožnosť skutku je zachovaná v prípade úplnej zhody konania a následku, zhody aspoň v konaní pri rozdielnom následku, zhody aspoň v následku pri rozdielnom konaní, ako aj v prípade, ak konanie alebo následok, príp. oboje budú zhodné aspoň čiastočne, a to za predpokladu, že bude daná zhoda v podstatných okolnostiach. Teória ani prax nechápe totožnosť skutku len ako úplnú zhodu medzi skutkovými okolnosťami uvedenými v obžalobnom návrhu a výrokom rozhodnutia súdu. Postačí zhoda medzi podstatnými skutkovými okolnosťami. Súd totiž musí prihliadať na tie zmeny skutkového deja, ku ktorým došlo v rámci dokazovania. Súdna prax teda pripúšťa odchýlky od skutkového stavu uvedeného v obžalobe či už tak, že sa k nemu pripoja nové skutočnosti v obžalobe neuvedené, alebo sa vynechajú niektoré skutočnosti v obžalobe uvedené, ak sa ukázali nesprávnymi, alebo že sa skutočnosti určitým spôsobom len modifikujú, pokiaľ sa tým nemení priamo podstata skutku.

Čo tvorí skutok v konkrétnom prípade a kedy je totožnosť skutku zachovaná, je potrebné skúmať vždy podľa individuálnych okolností konkrétnej trestnej veci. V posudzovanej kauze je daná úplná zhoda v následku konania. Na základe výsledkov dokazovania bola upravená skutková veta len v tom smere, že sa doplnilo to, čím obvinený zdôvodňoval žiadosť o úplatok.

Ako dovolací dôvod obvinený uviedol aj § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; **správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť**.

Podstatou správnej právnej kvalifikácie je, že skutok ustálený súdmi nižšieho stupňa (ktorého správnosť a úplnosť dovolací súd nemôže skúmať a meniť) bol subsumovaný pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Skutok (ktorého správnosť a úplnosť je dovolací súd povinný prezumovať), tak ako ho ustálili sudy prvého a druhého stupňa, napĺňa všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160 ods. 1 Tr. zák. Dovolací súd nezistil nesprávne právne posúdenie zisteného skutku alebo nesprávne použitie iného hmotno-právneho ustanovenia, ani porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom, tak ako sa toho domáhal obvinený.

V posudzovanej veci podmienky dovolania obvineného MUDr. R. B. neboli splnené, preto na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c/ Tr. por. ho musel dovolací súd odmietnuť.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 26. októbra 2011

JUDr. Štefan H a r a b i n , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Kristína Cíchová